

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI
GIMNAZJUM NR 1 W WĄBRZEŹNIE
IM. KS. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO**

na lata 2015-2018

*Myśleć to, co prawdziwe,
Czuć to, co piękne,
I kochać, co dobre –
W ty cel życia
Platon*

I WSTĘP

Profilaktyka jest procesem wspierającym zdrowie poprzez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego i bogatego życia. Jest to wspomaganie radzenia sobie z trudnościami, ograniczanie czynników zagrażających i wzmacnianie tych, które sprzyjają rozwojowi. Realizowana jest między innymi na gruncie szkolnym we współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Szkoła jest miejscem działalności zadaniowej uczniów i może wyzwać trudności młodzieży związane z przyjmowaniem odpowiedzialności na siebie i innych. Jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego w grupie rówieśniczej. Wypełnia znaczną część aktywnego życia młodzieży. Jest miejscem konfrontacji autorytetów i kształtowania się poczucia własnej wartości. Z perspektywy rodziców szkoła jest terenem weryfikacji oczekiwań związanych z własnym dzieckiem.

Działania profilaktyczne stanowią wyspecjalizowaną część działań wychowawczych zawartych w Szkolnym Programie Wychowawczym.

Treści Programu Profilaktycznego Szkoły wynikają ze Szkolnego Programu Nauczania. Program Profilaktyczny Szkoły jest skorelowany z podstawowymi dokumentami wyznaczającymi zakres działań edukacyjno -dydaktyczno-wychowawczych. Szkolny Program Profilaktyki Gimnazjum nr 1 im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Wąbrzeźnie jest wynikiem diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów, wymagania rodziców oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska. Stanowi integralną część statutu szkoły, jest skorelowany z Programem Wychowawczym Szkoły.

Wśród niepokojących sytuacji wyłonionych w naszej szkole, wymienić można:

- dewastację mienia szkolnego

- straszenie najczęściej przez uczniów starszych
- agresję słowną – używanie wyzwisk, przekleństw
- kradzieże
- wagary
- brak dyscypliny i niska kultura osobista
- brak motywacji do nauki,
- duże uzależnienie od telewizji i komputera
- przebywanie poza domem w późnych godzinach wieczornych
- palenie papierosów
- nadużywanie środków odurzających.

Najczęściej występujące przejawy zachowań agresywnych w szkole to:

- prowokacyjne zachowanie stosunku do nauczyciela
- brak wzajemnego szacunku
- przeszkadzanie na lekcji, częste rozmowy
- znęcanie się nad słabszymi (zaczepki słowne i fizyczne)
- plucie
- bójki, tzw. przepychanki
- niszczenie mienia
- zaśmiecanie terenu szkoły
- brak szacunku dla osób starszych
- wulgarne słownictwo i zachowanie

W dalszym ciągu wielu uczniom z trudnością przychodzi nawiązanie i utrzymanie pozytywnych kontaktów z innymi ludźmi, włączenie się do grupy, wykazywanie zrozumienia, wycofywanie się i konstruktywne radzenie sobie z problemami i konfliktami. Wynikać to może z braku umiejętności rozpoznawania własnych uczuć, własnej wartości. Aby móc dostrzegać uczucia drugiej osoby w świadomy sposób, należy tego naszych uczniów nauczyć. Uświadomić im ich własne uczucia, doprowadzić do tego, aby uczniowie umieli je wyrażać. Program ten powinien przyczynić się w znaczący sposób do minimalizacji negatywnych zachowań, które dostrzegane są w naszej szkole. Trzeba dążyć do tego aby nasi uczniowie potrafili bronić własnych praw, uznając jednocześnie prawa innych, aby nauczyli się wyrażać swoje potrzeby, poglądy i odczucia oraz wiarę w siebie.

II PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
- ✓ Konwencja o prawach dziecka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r., ratyfikowana przez Polskę 30 kwietnia 1991r.
- ✓ Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- ✓ Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity) z dnia 26 października 1982r.
- ✓ Ustawa z dn. 7 września 1991r. o systemie oświaty.

- ✓ Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994r. podaje w rozdziale 1, art. 1.1: "ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane".
- ✓ Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
- ✓ Ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.
- ✓ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- ✓ Rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2002r. - wprowadza zapis o podejmowaniu przez rady pedagogiczne uchwał o wprowadzeniu programu profilaktyki spójnego z programem wychowawczym.
- ✓ Rozporządzenie MENiS 31 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą.
- ✓ Rozporządzenie MEN z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Rozporządzenia MEN z dnia 27 sierpnia 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
- ✓ Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- ✓ Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r., ratyfikowana przez Polskę 30 kwietnia 1991r. Art. 27. 1. "Państwa - Strony uznają prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu".
- ✓ Powszechna deklaracja praw człowieka

III CELE PROGRAMU

Profilaktykę rozumie się jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne ucznia poprzez:

- pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia
- oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Celem ogólnym SPP jest zapobieganie zachowaniom problemowym uczniów.

Działania profilaktyczne szkoły będą skierowane na eliminowanie (lub redukcję) tzw. czynników ryzyka oraz na wzmacnianie czynników chroniących.

Przez czynniki ryzyka rozumiemy cechy, sytuacje, warunki sprzyjającym zachowaniom ryzykownym takim jak:

- palenie tytoniu
- używanie alkoholu
- używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków)
- zachowania agresywne i przestępcze
- wczesna aktywność seksualna
- niepowodzenia szkolne
- problemy rodzinne (rodziny dysfunkcyjne, bezrobocie, niewłaściwe postawy rodzicielskie)

Czynniki chroniące są to cechy, sytuacje i warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka. Do najważniejszych czynników chroniących zaliczamy:

- silną więź emocjonalną z rodzicami
- zainteresowanie nauką szkolną
- regularne praktyki religijne
- poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych
- przynależność do pozytywnej grupy.

W budowanie środowiska szkolnego sprzyjającego profilaktyce włączone zostają wszystkie osoby, organizacje i instytucje, które mają kontakt z uczniem lub/oraz mogą wywrzeć pozytywny wpływ na niego, a w szczególności rodzice, wychowawcy, pracownicy szkoły, środowisko lokalne.

Cele szczegółowe wynikające z diagnozy środowiska szkolnego

Na podstawie przeprowadzonych badań wśród rodziców, uczniów, nauczycieli uznano, że szczególny nacisk należy położyć na następujące obszary działań profilaktycznych:

1. PRZEMOC I AGRESJA, a w szczególności:
 - zachowania agresywne
 - bezpieczeństwo na terenie szkoły
 - kultura osobista
 - **cyberprzemoc**

CELE szczegółowe:

Zwiększyć liczbę uczniów, którzy:

- umiejętnie radzą sobie z emocjami
- akceptują przyjęte normy współżycia
- szanują mienie szkoły, kolegów i innych osób
- przejmują odpowiedzialność za własne czyny
- wykazują postawę akceptacji dla odmienności.

WSKAŹNIKI sukcesu:

- Zwiększenie liczby uczniów, którzy czują się w szkole bezpiecznie
- Zmniejszenie liczby przypadków agresji zakończonych interwencją pedagoga, dyrektora lub policji

2. UŻYWANIE ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

CELE szczegółowe:

Zwiększyć liczbę uczniów, którzy:

- nie ulegają nałogowi palenia
- nie spożywają alkoholu
- świadomie odrzucają zażywanie innych środków odurzających.

WSKAŹNIKI sukcesu:

- Zmniejszenie liczby uczniów palących papierosy
- Zmniejszenie liczby uczniów podejmujących próby zażywania środków psychoaktywnych
- Zwiększenie liczby uczniów biorących udział w zajęciach rekreacyjno – sportowych
- Zwiększenie liczby uczniów biorących udział w różnych formach działalności społecznej

3. PROBLEMY Z NAUKĄ

CELE szczegółowe:

Zwiększyć liczbę uczniów, którzy:

- nie lekceważą obowiązków szkolnych
- systematycznie uczęszczają na zajęcia
- aktywnie uczestniczą w zajęciach i pracują na rzecz szkoły i środowiska
- potrafią obiektywnie ocenić swoje mocne i słabe strony.

WSKAŹNIKI sukcesu:

- poprawa frekwencji szkolnej
- poprawa średniej wyników nauczania
- zmniejszenie o 50% ilości nieusprawiedliwionych nieobecności
- zwiększenie ilości uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych

4. ZACHOWANIA PRZESTĘPCZE

CELE szczegółowe:

- Zmniejszyć liczbę uczniów, którzy wchodzą w konflikt z prawem.
- Zaznajomić uczniów z podstawami prawa

WSKAŹNIKI SUKCESU:

- Upowszechnienie znajomości prawa wśród uczniów (w szczególności odpowiedzialności karnej nieletnich)
- Zmniejszenie liczby uczniów, którzy wchodzą w konflikt z prawem

IV SPOSOBY REALIZACJI ZADAŃ SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

• Zadania	• Treści	• Przykładowe formy realizacji	• Odpowiedzialni
1. Przeciwdziałanie agresji	<ul style="list-style-type: none"> • Opieka nad uczniami klas pierwszych • Integracja uczniów klas I ze społecznością szkolną • Budowanie atmosfery szacunku, zaufania i bezpieczeństwa w klasie • Zachęcanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych, wolontariacie, działań na rzecz innych • Jak postępować w przypadku zetknięcia się z przejawami agresji ze strony innych osób 	<ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty i zajęcia integracyjne • Wigilia klasowa, andrzejki itp. • Wycieczki, rajdy rowerowe i piesze, biwaki • Stała współpraca z policją • Dyskusje, scenki, „burza mózgów” itp. na godzinach wychowawczych i innych zajęciach • Przyjęcie zasady „reagujemy wszyscy” • Realizacja Programu „Szkoła bez przemocy” • Zaznajomienie uczniów z podstawami prawa 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrekcja, pedagog • wychowawcy • n-le i pracownicy szkoły • pedagog • n-le i wychowawcy • pedagog szk. • opiekun programu • pedagog, • wychowawcy • lider WDN • pedagog, wychowawcy

	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie umiejętności panowania nad własnymi negatywnymi emocjami • Kształtowanie postawy akceptacji dla odmienności • Przejmowanie odpowiedzialności za własne czyny • Zwrócenie uwagi na negatywne wzorce w środowisku i mediach • Normy współżycia w społeczności szkolnej • Przynależność do pozytywnej grupy młodzieżowej. • Co to jest sekta, subkultura? • Zagrożenia płynące z przynależności do sekty lub subkultury • Poszanowanie cudzego mienia • Jak postępować, gdy jest się świadkiem lub ofiarą wyłudzenia, wymuszania, kradzieży lub niszczenia mienia • Uświadamianie szkodliwości i konsekwencji popełnionego czynu (wyłudzenia, wymuszenia, kradzieży, niszczenia sprzętu) • Konsekwentne dążenie do naprawy wyrządzonych szkół 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczenie się technik rozwiązywania konfliktów i problemów, sztuki mediacji • Dyskusje na godzinach wychowawczych („czy warto należeć do sekty, subkultury?”) • Warsztaty dla nauczycieli • Rozpoznanie sytuacji rodzinnej uczniów (nawiązanie współpracy z pedagogami i wychowawcami ze szkół podstawowych) • Spotkania z funkcjonariuszami policji, przedstawicielami sądu, kuratorem sądowym • Współpraca z poradnią pp, policją, pedagogami ze szkół podstawowych • Współpraca z MOPS • Współpraca z Sądem Rejonowym (kuratorzy) • Lekcje informatyki; kampanie reklamowe • Konsultacje lekarskie 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrekcja, pedagog • dyrekcja, pedagog, • wychowawcy • n-le informatyki • samorząd szkolny
--	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie • Wspieranie uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej (materialnej, rozwód rodziców...) i wpływ tych sytuacji na zachowanie ucznia (wagary, depresja, myśli samobójcze..) • „Cyberprzemoc” • Zaznajomienie uczniów z podstawami prawa 		
<p>2.</p> <p>Przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu przez młodzież</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ alkoholu na zdrowie (w szczególności młodego, rozwijającego się organizmu) • Skutki nadużywania alkoholu (jedna z przyczyn powstawania patologii społecznych) • Młodzież i alkohol – rozmiary zjawiska, szkody, zagrożenia • Propagowanie trzeźwości w środowisku • Ćwiczenie umiejętności odmawiania • Promowanie zdrowego stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z Poradnią Antyalkoholową • Dyskusje na godzinach wychowawczych • Prezentacja filmów edukacyjnych • Współpraca z rodzicami • Tydzień Profilaktyki • Wystawa prac plastycznych związanych tematycznie; konkursy • Realizacja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych • Treningi asertywności 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagog, wychowawcy • wychowawcy, n-le biologii, wych. do życia w rodz. • pedagog, wychowawcy • n-le plastyki, techniki, samorząd szkolny • lider WDN
<p>3.</p> <p>Przeciwdziałanie uzależnieniu od tytoniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ palenia tytoniu na młody organizm • Korzyści wynikające z niepalenia (moralne, 	<ul style="list-style-type: none"> • Spotkania z lekarzem • Dzień bez papierosa • Tydzień Profilaktyki 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagog, wychowawcy • pedagog, wychowawcy • samorząd szkolny

	<p>ekologiczne, finansowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Moda na niepalenie” • Przygotowanie do świadomych wyborów dotyczących własnego zdrowia i życia • Ćwiczenie umiejętności odmawiania • Promowanie zdrowego stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> • Literatura, broszury, filmy edukacyjne • Włączenie do działań antynikotynowych uczniów palących papierosy • Treningi asertywności • Realizacja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagog, wychowawcy
<p>4. Profilaktyka narkomanii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informowanie o zagrożeniu wynikającym z zażywania narkotyków i „dopalaczy” • Wpływ narkotyków na umiejętność logicznego myślenia, relacje z innymi ludźmi, łatwość popadania w tarapaty • Wpajanie poszanowania własnego zdrowia fizycznego i psychicznego • Ćwiczenie umiejętności odmawiania • „Dopalacze” jako krok do uzależnienia • Promowanie zdrowego stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z terapeutą („Powrót z U”) • Współpraca z policją • Pogadanki, dyskusje, ćwiczenia asertywności na godzinach wychowawczych • Filmy edukacyjne • Tydzień Profilaktyki • Konkursy • Szkolenie Rady Pedagogicznej • Programy profilaktyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrekcja, pedagog • pedagog, wychowawcy • wychowawcy, n-le biologii, wych. do życia w rodz. • lider WDN
<p>5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Lekcje przedmiotowe i gddw • Kwiecień-miesiącem kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wych. do życia w rodz., opiekun koła PCK

<p>(INNE) Działania o charakterze prozdrowotnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka HIV i AIDS • Upowszechnianie zasad higieny osobistej, żywienia i uczenia się • Promowanie zdrowego stylu życia • Współpraca z lekarzami 	<p>zdrowotnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkursy • Zajęcia warsztatowe na zajęciach wychowania do życia w rodzinie • Współpraca z pielęgniarką szkolną • Różne formy aktywności ruchowej na zajęciach wychowania fizycznego • Zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym • Zasady bezpieczeństwa w szkole, w domu i w otoczeniu • Wycieczki rowerowe, rajdy piesze itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wf • •wychowawcy • n-le techniki • wychowawcy, n-le chemii • wychowawcy • lekarze różnych specjalności
<p>6. Przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsekwentne przestrzeganie Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania • Wykorzystanie elementów motywacji w systemie oceniania i w pracy na lekcji • Indywidualizacja nauczania • Systematyczna kontrola frekwencji uczniów (przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji) • Rozwijanie pasji i zainteresowań uczniów • Kształtowanie poczucia własnej wartości • Indywidualizacja nauczania • Eurosieroctwo 	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia wyrównawcze, dodatkowe • Stosowanie metod aktywizujących w pracy na lekcji • Umożliwienie pokazania swojego hobby np. poprzez organizowanie wystaw itp. • Zachęcanie uczniów do uczestniczenia w kołach zainteresowań • Pomoc koleżeńska • Współpraca z rodzicami • Lekcje otwarte dla rodziców • Propagowanie sukcesów innych osób 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrekcja • wszyscy n-le • wychowawcy, biblioteka, świetlica • n-le przedmiotowi • wychowawcy, pedagog

V EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w II semestrze roku szkolnego 2017/2018. Celem ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki będzie wskazanie, na ile założenia programu zostały osiągnięte oraz jakie zmiany w treści i w formie programu należy wprowadzić, aby zapewnić skuteczność działań profilaktyczno – wychowawczych na przyszłość.

Ewaluacja skuteczności działań profilaktycznych będzie dokonywana w dwóch kierunkach:

I. Uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu profilaktyki; w tym:

- Rozpoznanie ewentualnych trudności i braków występujących w trakcie realizacji
- Określenie nastawienia uczniów, nauczycieli i rodziców do realizacji programu

Sposoby uzyskania informacji: obserwacje, wywiady, ankiety, opinie nauczycieli, uczniów, rodziców, analiza dokumentacji szkolnej

II. Dokonanie oceny w zakresie wiedzy i umiejętności nabytych przez uczniów w trakcie realizacji programu profilaktyki w oparciu o:

- Uwagi i obserwacje wychowawców w podsumowaniu działalności wychowawczej na koniec semestru i roku szkolnego (zwłaszcza zmiany w postawach, wiedzy i zachowaniu uczniów)
- Bieżącą wymianę opinii nauczycieli z pedagogiem, psychologiem

i dyrekcją szkoły zakończoną podsumowaniem w sprawozdaniach pedagogów i psychologa na koniec semestru i roku szkolnego

- Sondaże ankietowe przeprowadzane w ramach wewnętrznego mierzenia jakości pracy szkoły
- Wymianę informacji z rodzicami uczniów